လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း
၁၉၉၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့တွင်
ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

မြန်မာဘာသာ
Burmese

Translated by
HREIB

Printed by
FORUM-ASIA

မြန်မာဘာသာ / **Burmese**

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း

၁၉၉၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

မြန်မာဘာသာ/Burmese

Cover/ Layout:
Sverre Rakkenes

Translated by:
Human Rights Education Institute of Burma (HREIB)
GPO Box 485
Chiang Mai 50000
Thailand.

www.hreib.com

The Asian Forum for Human Rights and Development (FORUM-ASIA) and Human Rights Education Institute of Burma (HREIB) wishes to acknowledge the generous support and contribution of the following individual in the publication of this translation:

Aung Myo Min

Copyright © 2008
This book was written for the benefit of human rights defenders and may be quoted from or copied so long as the source and authors are acknowledged

Printed by:
Asian Forum for Human Rights and Development (FORUM-ASIA)
246 Times Square Building
12 Fl., 12-01 Sukhumvit Road, Between Soi 12-14
Khlong Toei, Khlong Toei
Bangkok 10110, Thailand

www.forum-asia.org

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း

၁၉၉၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

အပိုဒ် (၁)

လူတိုင်းတွင် မိမိတို့ တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အခြားသူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ဖြစ်စေ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို နိုင်ငံတော် အဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်တို့တွင် တိုးတက်မြင့်မား အောင် လုပ်ဆောင်ခွင့်၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခွင့်နှင့် အမှန်တကယ်ရရှိ ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၂)

(၁) အစိုးရတိုင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအတွက် ကာကွယ်ရန်၊ မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ရန် တာဝန်ဝတ္တရားများရှိသည်။ ထို့အတွက် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် အခြားနယ်ပယ်များတွင် ယင်းအခြေအနေများပေါ် ထွန်းလာစေရန် လိုအပ်သည့် အဆင့်များကိုချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ မိမိတို့တိုင်းပြည်၏အချုပ်အခြာအာဏာ အောက်တွင်ရှိသူတိုင်း တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ စုပေါင်း၍ဖြစ်စေယင်း အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အမှန်တကယ် ခံစားခွင့်ရရှိစေရန် ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေး ခြင်းတို့ကိုလည်း လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။

(၂) အစိုးရတိုင်းသည် လက်ရှိကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ညွှန်းထားသော အခွင့်အရေးများနှင့်လွတ်လပ်ခွင့်များကို ထိရောက်စွာ အာမခံနိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော ဥပဒေပြုမှု၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှုများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းအဆင့်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

အပိုဒ် (၃)

ပြည်တွင်းဥပဒေများသည် ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာတမ်းပါ အချက်အလက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရမည်။ ထို့အပြင် အခြားသော နိုင်ငံတကာဝတ္တရားများနှင့် သက်ဆိုင်သော လူအခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များသည်လည်း ထိုနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံ လွတ်လပ်ခွင့်များနှင့် ကိုက်ညီစေရမည်။ ယင်းဥပဒေများသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ရရှိခံစားပိုင်ခြင်းတို့အတွက် တရားဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အခြေခံဘောင်ဖြစ်စေရမည်။ ယခုကြေညာစာတမ်းတွင် ညွှန်းဆိုထားသော အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ယင်းဥပဒေများ၏ တိုးတက်မြင့်မားရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ထိရောက်မှုရှိစေရေးတို့အတွက် ရှေးရှုဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၄)

လက်ရှိကြေညာစာတမ်းကို ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာတမ်း (သို့မဟုတ်) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူအခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း၊ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်စာတမ်းများ၊ ထိုနယ်ပယ်များနှင့် သက်ဆိုင်သော နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင်ပါဝင်သော အချက်အလက်များနှင့် ဆန့်ကျင်သော (သို့မဟုတ်) အလွဲသုံးစားလုပ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အသုံးမပြုရ။

အပိုဒ် (၅)

လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် ကာကွယ်ပေးရန်အတွက်၊ လူတိုင်းသည် နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်တို့တွင် တဦးချင်းဖြစ်စေ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ –

(က) ငြိမ်းချမ်းစွာ တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် စုဝေးခွင့်၊

(ခ) အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် အုပ်စုများကို ဖွဲ့စည်းခွင့်၊ ဝင်ရောက်ခွင့်နှင့် ပါဝင်လှုပ်ရှားခွင့်၊

(ဂ)အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ(သို့မဟုတ်)အစိုးရများဖြင့်ဆက်စပ်ဖွဲ့စည်းထား သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် (၆)

လူတိုင်းသည် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ –

(က) လူ့အခွင့်အရေးများ၊ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်သည့်သတင်းများကိုလက်ခံ ရရှိခွင့်နှင့် သိုမှီးခွင့်ရှိသည်။ ထိုလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် အခွင့်အရေးများသည် နိုင်ငံတော်၏တရားဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတို့တွင် မည်သို့မည်ပုံ သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ကြောင်းနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များလည်း ရရှိခွင့်ရှိသည်။

(ခ) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အခြားနိုင်ငံတကာ စာချုပ်စာတမ်းများတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ လူ့အခွင့်အရေးများ၊အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြားအယူအဆများ၊ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ဗဟုသုတများကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဝေခွင့်၊ တင်ပြခွင့်နှင့် ဖြန့်ဖြူးပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(ဂ) ဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ လက်တွေ့ဘဝတွင်ဖြစ်စေ လူ့အခွင့်အရေးများ၊ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ နှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာခွင့်၊ ဆွေးနွေးခွင့်၊ မိမိတို့၏ အယူအဆများကို ကိုင်စွဲဖော်ဆောင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့အပြင် လျော်ကန်သော နည်းလမ်းများဖြင့် အခြားသူများ၏ အာရုံဝင်စားမှုရလာစေရန်လည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၇)

လူတိုင်းသည် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သော အယူအဆအသစ်များ၊ မူဝါဒသစ်များကို ဖန်တီးခွင့်နှင့် ဆွေးနွေးခွင့်ရှိပြီး၊ ထိုအယူအဆများကို အခြားသူများက လက်ခံလာအောင် တိုက်တွန်းပြောဆိုခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် (၈)

(၁) လူတိုင်း တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ အစိုးရအတွင်းတွင် ခွဲခြားဖိနှိပ်ခြင်း အလျဉ်းမရှိစေဘဲ ပါဝင်နိုင်ခွင့်ရှိသည့်အပြင်၊ ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စများတွင်လည်း ထိရောက်စွာ ပါဝင်ပတ်သက်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) ထိုအခွင့်အရေးထဲတွင် လူတဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ လူထုရေးရာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝေဖန်အကြံပြုမှုများကို အစိုးရဌာနများ၊ အေဂျင်စီများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသို့ တင်ပြခွင့်ရှိသည်။ ထိုသို့ တင်ပြခြင်းသည် ယင်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ ထို့အပြင် လူ့အခွင့်အရေးများ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ၏ တိုးတက်ရေး၊ အကာကွယ်ပေးရေးနှင့် အသိမှတ်ပြုရေးကို ဟန့်တားနှောက်ယှက်စေနိုင်သော မည်သည့်ရှုဒေါင့်မျိုးကိုမဆို သတိပြုမိစေရန် ရည်ရွယ်သည်။

အပိုဒ် (၉)

(၁) ယခု ကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ လူ့အခွင့်အရေး တိုးတက်မြင့်မားရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးအပါအဝင်၊ ယင်းအခွင့်အရေးများကို လက်ခံကျင့်သုံးရာတွင် လူတိုင်းသည် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံရပါက ထိရောက်သော နစ်နာကြေး ခံစားပိုင်ခွင့်နှင့် ယင်း အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံရသော အခြေအနေများမှ အကာအကွယ်

ယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) ထို့အတွက်ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသူတိုင်းသည် လူပုဂ္ဂိုလ် တဦးတယောက်(သို့မဟုတ်)ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူ၏ အကူအညီဖြင့် တိုင်ကြားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထိုတိုင်ကြားမှုကို အမြီအခိုကင်းစွာ တရားစီရင်နိုင်သော၊ ဘက်မလိုက်သော၊ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သည်ကို လုပ်ဆောင်ရန် အခွင့်အာဏာရှိသော တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ (သို့မဟုတ်) ဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော အာဏာပိုင်များ၏ ရှေ့မှောက်တွင် လူထုကြားနာမှုပုံစံဖြင့် အလျင်အမြန်စစ်ဆေးကြားနာရမည်။ လူတဦးတယောက်သည် ၎င်း၏လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်ခြင်းခံခဲ့ရပါက နစ်နာကြေးရရှိခံစားစေရန် ယင်းအဖွဲ့မှ တရားနည်းလမ်းကျစွာ ဆုံးဖြတ်စီရင်ပေးမည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ခံစားခွင့်များကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု လုံးဝမရှိရအောင် တိုက်တွန်းဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) ထို့အတူပင် လူတိုင်းသည် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊

(က) အစိုးရအရာရှိများနှင့် အစိုးရဌာနများ၏ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအပေါ် ချိုးဖောက်သော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို တိုင်ကြားစာ တင်၍ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) အခြားသင့်လျော်ရာ နည်းလမ်းများဖြင့်ဖြစ်စေ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ပြီး၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသော ပြည်တွင်းတရားစီရင်ရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားဥပဒေရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ (သို့မဟုတ်) တိုင်းပြည်၏ ဥပဒေစနစ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အခြားအာဏာပိုင်များထံသို့ ဝေဖန်တိုင်ကြားခွင့်ရှိသည်။ ယင်းအာဏာပိုင်များသည် တိုင်ကြားချက်များကို နှောင့် နှေးကြန့်ကြာမှု လုံးဝမရှိစေဘဲ စီရင်ဆောင်ရွက်ပေးသင့်သည်။

(ခ) နိုင်ငံတော် ဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံတကာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် စီရင်ထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များပေါ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကိုယ်ပိုင်အယူအဆဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လူထုကြားနာမှု၊ တရားစီရင်ရေး အဆင့်ဆင့်နှင့် တရားခွင်များကို တက်ရောက်ခွင့်၊

(ဂ) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကာကွယ်ရာတွင် အရည်အချင်းပြည့်မီသော ဥပဒေအထောက်အပံ့များ၊ အခြားသင့်တော်သော အကြံဥာဏ်များနှင့် အကူအညီများကို ကမ်း လှမ်းခွင့်နှင့် ထောက်ပံ့ကူညီခွင့်၊

(၄)ထို့အတူ သင့်လျော်သည့်နိုင်ငံတကာစာချုပ်စာတမ်းများနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ လူတိုင်းသည် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ ယေဘူယျသို့မဟုတ် အထူးလုပ်ဆောင် နိုင်မှုရှိသော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အနှောင့်အယှက်မရှိ ဆက်သွယ်ခွင့်ရှိသည်။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့် အကြောင်းအရာများနှင့်ပတ်သက်၍ အဆက်အသွယ်များကို လက်ခံခွင့်နှင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်နိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၅) နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် မိမိတိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော နေရာဒေသအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ ချိုးဖောက်ခံရသည့် အခြေအနေ ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဘက်လိုက်ခြင်းမရှိဘဲ လျင်လျင်မြန်မြန် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း (သို့မဟုတ်) စုံစမ်းမှု လုပ်ဆောင်ရန် အာမခံပေးရမည်။

အပိုဒ် (၁၀)

လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို မည်သူတဦးတယောက်မှ မချိုးဖောက်မိစေရ။ အခြေအနေအရ ချိုးဖောက်မိခြင်း (သို့မဟုတ်) မချိုးဖောက်မိစေရန် ပျက်ကွက်ခြင်းတို့ မရှိစေရ။ ထိုသို့ ချိုးဖောက်ရန်အတွက်စေခိုင်းမှုများကို ငြင်းဆိုမိခြင်းကြောင့် မည်သူတဦးတယောက်မှ အပြစ်ပေးခြင်းနှင့်တုန့်ပြန်မှုများ ခံစားစေခြင်းမရှိစေရ။

အပိုဒ် (၁၁)

လူတိုင်း တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ မိမိတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို တရားဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မိမိအလုပ်အကိုင်ကြောင့် အခြားသူများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို ထိပါးနိုင်သည့် အနေအထားမျိုးရှိပါက ထိုသူများသည် ထိုအခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားရမည်ဖြစ်ပြီး၊ မိမိ၏ တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုသည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းရှိသော လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ၊ ကျင့်ဝတ်များနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် (၁၂)

(၁) လူတိုင်း တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ် လပ်ခွင့်များအား ချိုးဖောက်မှုများကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန့်ကျင်သည့် လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် လူတိုင်းအပေါ် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့်စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ ယခု စာတမ်းတွင်ပါဝင်သော အခွင့်အရေးများကို တရားဝင်ကျင့်သုံးခြင်းများ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် တစုံတယောက်အပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ လက်စားချေ တုန့်ပြန်မှုများအား တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ၊ ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုများ၊ ဖိအားပေးမှုများနှင့် အခြားသောပုံစံဖြင့် တရားမဲ့လုပ်ဆောင်မှုများမဖြစ်အောင် လိုအပ်သလို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများလုပ်ဆောင်ရမည်။

(၃) ထိုနည်းတူ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအား ရရှိခံစားမှုအပေါ်ထိခိုက်ပျက်ပြားအောင်တဦးတယောက်(သို့မဟုတ်)အုပ်စုလိုက်အကြမ်းဖက်ခြင်းများ၊ လူ့အခွင့်အရေးများ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအား အစိုးရက ချိုးဖောက်ခြင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ လူတဦးချင်းဖြစ်စေ အခြားသူများနှင့် စုပေါင်း၍

ဖြစ်စေ၊ မပါဝင်ခြင်းတို့အပြင် ငြိမ်းချမ်းသော ရည်ရွယ်ချက်၊ လှုပ်ရှားမှုနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များဖြင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) တွန်းလှန်ခြင်းများအား နိုင်ငံတော်ဥပဒေဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် ကာကွယ်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၁၃)

လူတိုင်း တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ ယခုစာတမ်း၏ အပိုဒ် (၃) အရ၊ လူ့အခွင့် အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်တို့ တိုးတက်မြင့်မားရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ငြိမ်းချမ်းသောနည်းလမ်းများဖြင့် ရင်းမြစ်များကို တောင်းခံပိုင်ခွင့်၊ လက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးပြုပိုင်ခွင့်တို့ ရှိသည်။

အပိုဒ် (၁၄)

(၁) နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် မိမိတိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နယ်မြေအတွင်းရှိ နိုင်ငံသားတိုင်း ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်များကို မြင့်မြင့်မားမား နားလည်သဘောပေါက်စေရန်အတွက် တရားဥပဒေပြုမှု၊ တရားစီရင်မှု၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အခြားသင့်လျော်သော ဆောင်ရွက်မှုများကို တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၂)ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင်

(က)နိုင်ငံတော်တရားဥပဒေများ၊စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အခြားသက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စာချုပ်စာတမ်းများအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထုတ်ဝေဖြန့်ချီခြင်းနှင့် လူအများ ကြားသို့ ရောက်ရှိအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊

(ခ) နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်များအရ ဖွဲ့စည်းထားသော စောင့်ကြပ်ရေးဌာနများသို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရက လက်မှတ်ရေးထိုး တင်သွင်းသည့် ပုံမှန်အစီရင်ခံစာများ၊ ဆွေးနွေးချက်အနှစ်ချုပ် မှတ်တမ်းများနှင့် ထိုဌာနများမှ ထုတ်ပြန်သော တရားဝင်အစီရင်ခံစာများ အပါအဝင်၊ လူ့အခွင့်အရေးနယ်ပယ်မှနိုင်ငံ

တကာ စာရွက်စာတမ်းများကို လူတိုင်းသာတူညီမျှစွာဖြင့် ပြည့်ပြည့်ဝဝသိရှိနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊

(ဂ) မိမိတိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နယ်မြေများ အားလုံးအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ တိုးတက်မြင့်မားရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအတွက် စောင့်ကြပ်ရေးတာဝန်ခံ၊ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်း ထူထောင်ရန်နှင့် ထွန်းကားလာစေရန်အတွက် လိုအပ်သလို အာမခံပေးခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၁၅)

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ပညာရေးအဆင့်တိုင်းတွင် သင်ကြားပေးရန် ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးရမည့် တာဝန်ရှိသည့်အပြင်၊ ရှေ့နေများ၊ တရားရေးဝန် ထမ်းများ၊ စစ်တပ်ဝန်ထမ်းများနှင့် လူထုဆက်သွယ်ရေး အရာရှိများ၏ သင်တန်းအစီအစဉ်များအထဲတွင် လူ့အခွင့်အရေး၏ အနှစ်သာရများ ပါဝင်မှုရှိစေရန် အသေအချာလုပ်ဆောင်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၆)

လူတဦးချင်း၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်သောအတွေးအမြင်များ လူထုအကြား ပိုမိုပြန့်ပွားရန်အတွက် ပညာပေးအစီအစဉ်များ၊ သင်တန်းများ၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများမှတဆင့် ထိုအကြောင်းအရာများအပြင် နိုင်ငံများအကြားနှင့် လူမျိုးရေး ဘာသာရေးအုပ်စုများအကြား နားလည်မှု၊ သည်းခံစိတ်ရှည်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ချစ်ကြည်လုပ်ဆောင်ရာတွင် အရေးကြီးသော အခန်းမှ ပါဝင်နေသည့်အားလျော်စွာ မိမိတို့လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်အကောင်အထည်ဖော်နေသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း

မတူကွဲပြားသော နောက်ခံသမိုင်းများရှိနေသည်ကို အစဉ်သတိမူရမည်။

အပိုဒ် (၁၇)

လူတိုင်းသည် တဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ၊ လက်ရှိကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ညွှန်းထားသော အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကိုကျင့်သုံးရာတွင် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားမှုနှင့် လိုအပ်သော အသိအမှတ်ပြုမှုတို့အတွက် လုံခြုံစေရန်ရည်ရွယ်ပြီး စိတ်ဓာတ်၊ စာရိတ္တ၊ ရပ်ရွာလုံခြုံရေး၊ ဒီမိုကရေစီလူ့ဘောင်၏ သာယာဝပြောမှုအတွက် နိုင်ငံတကာကျင့်ထုံးများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ဥပဒေကဆုံးဖြတ်ပြီးသည့်အခါမှသာ ထိုကျင့်သုံးမှုကို ကန့်သတ်နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၁၈)

(၁) လူတိုင်းသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများကို လွတ်လပ်ပြည့်ဝစွာ ဖြည့်ဆည်းစေနိုင်မည့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အတွက် (သို့မဟုတ်) လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း တာဝန်ဝတ္တရားများ ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) လူတဦးချင်း၊ အုပ်စုများ၊ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများသည် ဒီမိုကရေစီကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို တိုးတက်မြင့်မားအောင်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီလူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အဆောက်အအုံများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ တိုးတက်မြင့်မားအောင်လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးသော အခန်းတွင် ပါဝင်နေပြီး တာဝန်လည်းရှိသည်။

(၃) လူတဦးချင်း၊ အုပ်စုများ၊ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းနှင့် အခြားလူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်စာတမ်း များတွင် ဖော်ညွှန်းထားသော

အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များ အပြည့်အဝ ထွန်းကားစေနိုင်သည့် လူမှုဘဝနှင့် နိုင်ငံတကာစံချိန်များ တိုးတက်ထွန်းကားအောင် သင့်လျော်သလို ပါဝင်ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးသောအခန်းတွင် ပါဝင်နေပြီး တာဝန်လည်း ရှိသည်။

အပိုဒ် (၁၉)

လူတဦးတယောက်၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတခုမှ လက်ရှိစာတမ်း တွင်ညွှန်းဆိုထားသော အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ဖျက်ဆီးစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြုမူလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ဤစာတမ်းကို တလွဲအသုံးချခြင်း၊ အခွင့်ယူကောက်ယူခြင်း မပြုစေရ။

အပိုဒ် (၂၀)

ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပါဝင်သောမူဝါဒများနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် လူတဦးချင်း၊ အုပ်စုအလိုက်၊ ဌာနအဖွဲ့အစည်း (သို့မဟုတ်) အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ အပြုအမူများ၊ လုပ်ငန်းများကို အစိုးရက ကူညီပံ့ပိုးရန်နှင့် အားပေးထောက်ခံရန်အတွက် လက်ရှိစာတမ်းကို တလွဲအသုံးချခြင်း၊ အခွင့်ကောက်ခြင်း မပြုစေရ။